

PATVIRTINTA

Vilkaviškio r. Gražiškių gimnazijos direktorės
2017 m. rugsėjo 1 d.
įsakymu Nr. V-196

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS ĮGYVENDINIMO VILKAVIŠKIO R. GRAŽIŠKIŲ GIMNAZIJOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto prevencijos įgyvendinimo Vilkaviškio r. Gražiškių gimnazijoje tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) parengtas vadovaujantis Vilkaviškio rajono savivaldybės tarybos 2017 m. rugpjūčio 25 d. sprendimu Nr. B-TS-816 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo Vilkaviškio rajono savivaldybės mokyklose tvarkos aprašo patvirtinto“ ir nustato mokyklos lygmens prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugios nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkos kūrimui gimnazijoje.

2. Prevencija Apraše suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

3. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdomuisi palankią aplinką gimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas gimnazijoje susijęs su emocijomis mokinių, gimnazijos darbuotojų, tėvų (toliau tekste – gimnazijos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais.

4. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus gimnazijos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai gimnazijoje taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

5. Aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

6. Visi gimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su gimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka. Mokiniai bei mokinių tėvai su tvarka, reglamentuota Apraše, turi būti supažindinti ir patvirtinti tai savo parašu.

7. Apraše vartojamos sąvokos:

7.1. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

7.2. patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir / ar užgauliojant) ir / ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

7.2.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

7.2.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

7.2.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

7.2.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir / ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

7.3. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojamas;

7.4. besityčiojantysis / skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir / ar prisidedantis prie jų.

7.5. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

7.6. patyčių stebėtojas – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias;

7.7. patyčių prevencija – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis gimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

7.8. patyčių intervencija – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus);

7.9. patyčių prevencijos ir intervencijos stebėsena – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

8. Aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

9. Saugios aplinkos gimnazijoje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: gimnazijos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – Tėvai) įtraukimą / įsitraukimą.

10. Gimnazijos direktorius atsako už Aprašo įgyvendinimą gimnazijoje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką.

11. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu, smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimu rūpinasi gimnazijos Vaiko gerovės komisija:

11.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

11.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų ar direktoriaus pavaduotojų ugdymui dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

11.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

11.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

11.5. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

11.6. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl šio Aprašo tobulinimo;

11.7. atlieka kitus gimnazijoje Apraše numatytus veiksmus.

12. klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos,

intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėse, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

13. Gimnazija puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų gimnazijos darbuotojų elgesys ir veikla.

14. Gimnazijoje susitariama dėl elgesio taisyklių (normų), kuriomis vadovaujasi kiekvienas gimnazijos darbuotojas, siekdamas atpažinti ir pastiprinti pozityvų mokinių elgesį:

14.1. mokinio elgesio tvarka;

14.2. mokinių uniformų dėvėjimo tvarkos aprašas;

14.3. rekomendacijos dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams.

15. Gimnazijos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos gimnazijoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal gimnazijos nustatytą tvarką.

16. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

16.1. gimnazijoje nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;

16.2. mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

16.2.1. integruojant į dalyko(-ų) ugdymo turinį;

16.2.2. įgyvendinant prevencines programas (priešmokyklinio ugdymo grupėje – LIONS QUEST „Laikas kartu“, 1–4 klasėse – „Įveikiame kartu“, 5–8, I, II klasėse – LIONS QUEST „Paauglystės kryžkelės“, III–IV klasėse socialinės-emocinės kompetencijos ugdomos dalyvaujant savanorystės veiklose);

16.2.3. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas;

16.3. Gimnazijos pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

17. Mokinių pozityvių vertybių formavimas:

17.1. mokiniai aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų gimnazijos mikroklimatą, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, mokinių saviraiškų dalyvavimas prasmingose veiklose;

17.2. sudaromos galimybės ir skatinamas mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų taikymas ir įtvirtinimas įvairiuose gyvenimo kontekstuose (skatinama savanorystė, dalyvavimas pilietinėje, socialinėje bei kitoje bendruomeninėje veikloje ir kt.).

18. Tėvų įtraukimas / įsitraukimas:

18.1. skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią mokymo(si) aplinką gimnazijoje, įtraukiant juos į priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą gimnazijos vietos bendruomenėje;

18.2. vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos gimnazijoje kūrimo klausimais.

III SKYRIUS PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

19. Visi gimnazijos darbuotojai nedelsiant reaguoja į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių:

19.1. įsikiša įtarus ir / ar pastebėjus patyčias ar smurtą – nutraukia bet kokius toki įtarimą keliančius veiksmus įspėdami žodžiu;

19.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, smurtauja mokyklos nuostatas, vertybes ir elgesio taisykles;

19.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus bei mokykloje dirbantį visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

19.4. informuoja klasės vadovą, socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias, smurtą;

19.5. klasės vadovas perduoda užpildytą pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 1) socialiniam pedagogui ar vienam iš vaiko gerovės komisijos narių, atsakingų už patyčių ir smurto prevencijos ir intervencijos vykdymą.

20. Gimnazijos administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo veiksmai, atliekami nedelsiant, įtarus ir / ar pastebėjus patyčias ar smurtą kibernetinėje erdvėje ar gavus apie jas pranešimą:

20.1. išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių kibernetinėms patyčioms sustabdyti;

20.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus, globėjus, rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus bei gimnazijoje dirbantį visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

20.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

20.4. informuoja klasės vadovą, socialinį pedagogą apie kibernetines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

20.5. klasės vadovas perduoda užpildytą pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 1) socialiniam pedagogui ar vienam iš Vaiko gerovės komisijos narių, atsakingų už Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymą.

21. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ir / ar įvykusias patyčias ar smurtą:

21.1. organizuoja individualius pokalbius su situacijų dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

21.2. visais atvejais apie įtariamą ir / ar įvykusias patyčias ar smurtą informuoja socialinį pedagogą ar vieną iš vaiko gerovės komisijos narių, perduoda užpildytą pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 1).

21.3. užpildytą formą priima Gimnazijos socialinė pedagogė.

22. Klasės vadovas nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniais patyčių atvejais kreipiasi į socialinį pedagogą, vaiko gerovės komisijos pirmininką ar Vaiko gerovės komisijos narius ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

23. Gimnazijos Vaiko gerovės komisija ar Vaiko gerovės komisijos nariai įvertinusi turimą informaciją:

23.1. numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

23.2. informuoja apie esamą situaciją gimnazijos direktorių, esant reikalui, Vilkaviškio savivaldybės administracijos Vaikų teisių apsaugos skyrių ir Vilkaviškio savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto departamento skyrių;

23.3. atlieka kitus tvarkos Apraše numatytus veiksmus.

24. Pastebėjus patyčias iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo asmuo pastebėjęs ir / ar įtaręs patyčias turi nedelsiant informuoti gimnazijos direktorių, kuris imasi Apraše ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

25. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio asmuo pastebėjęs ir / ar įtaręs patyčias turi nedelsiant informuoti gimnazijos direktorių (jo nesant, direktoriaus pavaduotoją ugdymui), kuris imasi Apraše ar kituose gimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

26. Gimnazijos direktorius (jo nesant, direktoriaus pavaduotojas ugdymui), sužinojęs apie gimnazijos darbuotojo patiriamas patyčias arba gimnazijos darbuotojo tyčiojimąsi, privalo

nedelsiant imtis priemonių, numatytų Apraše. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus gimnazija informuoja kompetentingas valstybės ir Vilkaviškio savivaldybės institucijas.

27. Kitiems patyčių ar smurto situacijų dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

28. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

29. Gimnazijos direktorius metinėje veiklos ataskaitoje Vilkaviškio rajono savivaldybės tarybai pateikia informaciją apie šio Aprašo įgyvendinimą, gimnazijoje naudojamas aktyvias patyčių prevencijos priemones ir nustatytus patyčių atvejus bei į juos reaguojant atliktus veiksmus.

VILKAVIŠKIO R. GRAŽIŠKIŲ GIMNAZIJA
PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

_____ (data)

1. Bendrieji duomenys

Patyčių, smurto data, laikas	
Vieta, kurioje vyko patyčios, smurtas	
Kaip sužinota apie patyčias	
Patyčių, smurto forma (pažymėti, pabraukti)	
☐ Žodinės: <i>pravardžiavimas, grasinimas, ujjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir pan.</i>	
☐ Fizinės: <i>mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir pan.</i>	
☐ Socialinės patyčios: <i>socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.</i>	
☐ Elektroninės patyčios: <i>skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir pan.</i>	
☐ Kita:	

2. Duomenys apie patyčių dalyvius:

Asmens (-ų), patyrusio (-ių) patyčias, smurtą vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma klasė)	
Asmens (-ų), kuris (-ie) tyčiojosi, smurtavo vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma klasė)	
Asmens (-ų), stebėjusio (-io) patyčias, vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma klasė)	

3. Stebėto įvykio aprašymas

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

4. Veiksmai po įvykio su:

Vaiku patyrusiu patyčias:	
Vaiku (-ais), kuris (-ie) tyčiojosi:	
Patyčių stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kita (įrašyti):	

REAGAVIMO Į PATYČIAS AR SMURTĄ IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS

